

Arbetet i LAG – lokalt ledd utveckling

En uppföljning inom landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet samt regional- och socialfondsprogrammet för lokalt ledd utveckling 2014–2020 baserad på en enkät som skickades ut under maj och juni 2018

Uppföljningen är gjord av Sanna Sulander och Patric Andersson

Varför görs denna uppföljning?

Denna rapport är en del av uppföljningen av landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet samt regional- och socialfondsprogrammet för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

Landsbygdsanalysenheten vid Jordbruksverket ansvarar för att de svenska EU-programmen där Jordbruksverket är förvaltande myndighet följs upp. Uppföljningarna har till syfte att sprida kunskap om utfall och resultat och bidra till att stöden och programgenomförandet blir enklare och effektivare.

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Rekommendationer	4
Om LAG:s roll i leaderområdet.....	4
Syfte och metod	5
LAG upplever kontakten med leaderkontoret som bra	5
Jämn representation i LAG	5
Återkopplingen till den egna sektorn kan förbättras.....	6
LAG jobbar enligt leadermetoden	7
Majoriteten upplever att de kommer nå målen	8
Slutsatser och kommentarer	9
Referenser	9

Sammanfattning

- Majoriteten av ledamöterna i LAG upplever att kontakterna med leaderkontoret fungerar bra. Det som ledamöterna tog upp som kan förbättras i relationen mellan LAG och leaderkontoret är bland annat kommunikationen. Vissa ledamöter önskade mer information om vad som händer efter beslut i LAG och en uppföljning av vad som sker i projekten. Vissa ledamöter önskade också ett månadsbrev, uppdaterade webbplatser och olika informationskanaler för att sprida informationen vidare i sin sektor.
- Majoriteten av ledamöterna upplever att alla kan göra sig hörda under LAG-möten samt att det är en jämn representation mellan de olika sektorerna.
- Majoriteten av ledamöterna upplever att de kommer att nå målen. De mål som ledamöterna upplever som mest tveksamma är målen inom socialfonden, integrationsmålen, antalet arbetstillfällen och mål inom bredband.

Rekommendationer

- Till nästa programperiod bör Jordbruksverket tillsammans med leaderområdena undersöka vad som fungerat mer och mindre bra i denna programperiod när det gäller LAG:s urvalskriterier. Enligt svaren från ledamöterna i LAG framkommer det att det finns en viss problematik med urvalskriterier och med prioriteringarna av projekt. Vissa ledamöter nämner bland annat att de urvalskriterier som LAG tog fram i början av programperioden inte alltid prioriterar de bäst lämpade projekten.
- Det finns behov av att se över vilka stödjande strukturer som LAG kan behöva för att bättre kunna återkoppla till den egna sektorn. LAG består av representanter från den privata, ideella och den offentliga sektorn. Ledamöternas återkoppling till den egna sektorn kan förbättras. Enligt kommentarer i enkäten framkom det att det inte varit helt självklart att det ligger i ledamöternas uppdrag att återkoppla till den egna sektorn.

Om LAG:s roll i leaderområdet

Jordbruksverket är förvaltande myndighet för programmen inom lokalt ledd utveckling 2014–2020. Lokalt ledd utveckling bedrivs genom leadermetoden som är metod för att utveckla en bygd utifrån de lokala förutsättningarna. I den nuvarande programperioden finns det 48 prioriterade leaderområden i Sverige. Respektive leaderområde har ett verksamhetskontor samt en styrelse, LAG. LAG består av lokala aktörer från den ideella-, offentliga- och den privata sektorn. LAG har främst två uppgifter. De ska dels gemensamt ta fram en utvecklingsstrategi där de anger vilka insatser som ska prioriteras under en kommande programperiod, dels ska LAG löpande bedöma vilka projekt som ligger i linje med utvecklingsstrategin och som ska prioriteras för stöd. Leaderkontorets uppgift är att administrera arbetet i leaderområdet samt att mobilisera sökande och sprida information om möjligheterna med lokalt ledd utveckling. Jordbruksverkets främsta kontakt med leaderområdena sker via verksamhetsledarna på leaderkontoren och inte så mycket genom ledamöterna i LAG.

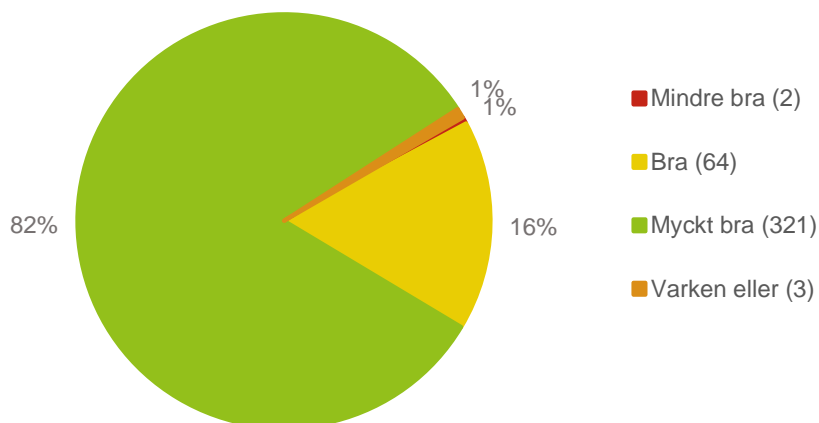
Syfte och metod

Syftet med denna uppföljning är att undersöka hur ledamöterna i LAG upplever att arbetet fungerar. För att få svar på detta skickade Jordbruksverket ut en enkät till ledamöterna i LAG under maj och juni 2018. Eftersom Jordbruksverkets främsta kontakt med leaderområdena är med leaderkontoren skickades enkäten till kontoren som i sin tur fick i uppgift att skicka ut den till ledamöterna. Enkäten besvarades av 390 ledamöter från 47 olika LAG. Hur många ledamöter som fick enkäten vet vi inte och därför går det inte att avgöra hur stor svarsfrekvensen är. Dock vet vi att ledamöter från 47 av 48 leaderområden svarade, vilket betyder att svaren täcker nästintill samtliga områden.

LAG upplever kontakten med leaderkontoret som bra

En av frågorna som ställdes i enkäten var hur ledamöterna i LAG upplever kontakten med leaderkontoret. Majoriteten av ledamöterna upplever att kontakten är bra. Det som upplevs som bra är att personalen på leaderkontoren har en hög kompetens, att de är tillgängliga, engagerade och att de är duktiga på att informera inför LAG-möten. Så här uttrycker en ledamot det: "Vårt leaderkontor gör ett fantastiskt arbete mot projektsökande och ger oss ett mycket bra underlag inför beslut som gör att man kan ta bra beslut."

Hur upplever du dina kontakter med leaderkontoret?

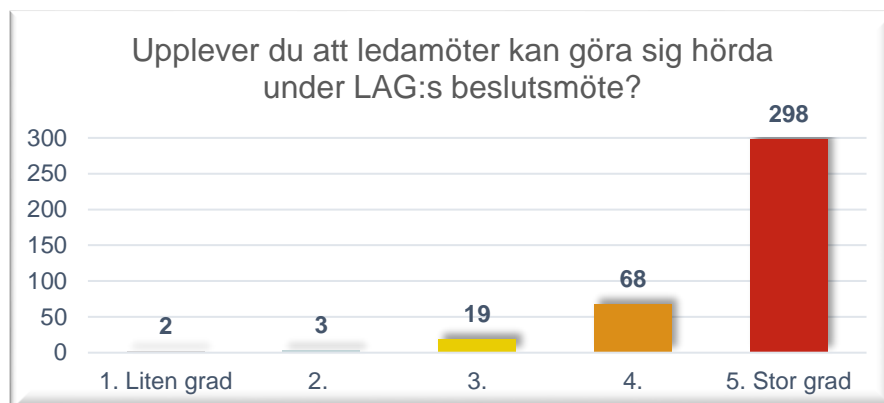

Figur 1 Hur LAG upplever kontakten med leaderkontoren

Endast två ledamöter upplever kontakten som mindre bra. Det som upplevs vara mindre bra enligt kommentarerna från enkäten är en generell avsaknad av information och kontakt med leaderkontoret mellan LAG-mötena. Vissa ledamöter efterfrågar tätare kontakt med leaderkontoret samt mer insyn i processen från ansökan till uppföljning.

Jämn representation i LAG

De allra flesta ledamöterna i LAG upplever att samtliga aktörer kan göra sig hörda i LAG:s beslutsmöten. Flertalet av de svarande upplever också att det är god representation från de tre sektorerna på LAG-mötena.

Figur 2 Hur LAG upplever att alla kan göra sin hörda under beslutsmöten

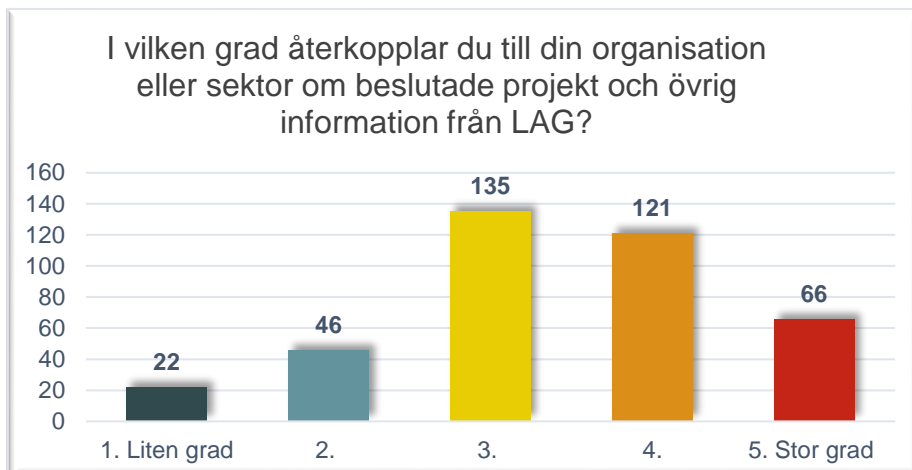
En följdfråga som ställdes i enkäten var vilken sektor som var mest frånvarande på LAG-mötena. Cirka 15 procent svarade att man upplever en sektor mer frånvarande. I enkäten fick de även ange vilken sektor de ansåg var mest frånvarande. 36 ledamöter angav då den offentliga sektorn, 19 ledamöter angav den privata sektorn och 11 ledamöter angav den ideella sektorn. Att svaren var så varierade tyder på att det är olika sektorer som är mer frånvarande än andra i de 48 leaderområdena.

Anledningarna till de olika sektorernas frånvaro har varit olika enligt svaren på enkäterna. En ledamot nämnde bland annat att: "I begränsad omfattning offentlig sektor, då KS-politiker har många möten. Mötestiderna styrs alltid av dem." Andra anledningar som kom upp var bland annat att den ideella och den privata sektorn har svårt att delta på mötena då de är förlagda på vardagarna då det är svårt för dessa individer att komma ifrån under arbetstid.

Även frågan huruvida en sektor är mindre aktiv i beslutsprocessen än de andra sektorerna ställdes. Majoriteten ansåg att alla sektorer är aktiva i beslutsprocessen. Endast 4 procent anger att någon sektor är mindre aktiv. En ledamot uttrycker det så här: "Beror ibland på deltagarnas bakgrund. De från den politiska sidan är mer vana att debattera och föra fram sin åsikt. Allt för försiktiga deltagare från privat och ideell sida kan i de fallen vara lite undfallande." Detta kan vara en orsak till passiva ledamöter i LAG-möten. Det finns också de ledamöter som har upplevt en problematik med att projekten i leaderområdet är koncentrerade till den kommun där verksamhetskontoret ligger och att den kommunens representanter är mer aktiva än de andra i LAG. Andra kommentarer som kom fram var bland annat att det är mer personbundet än sektorsbundet vem som är mer eller mindre aktiv i beslutsprocessen. Det fanns också ledamöter som tyckte att det var för många personer i LAG och att alla då inte kan komma till tals.

Återkopplingen till den egna sektorn kan förbättras

Att återkoppla LAG:s beslut till den egna organisationen är inte något som är helt självklart för ledamöterna. På den femgradiga skalan, från 1 i liten grad till 5 i stor grad, har 82 procent svarat en 3:a till en 5:a. Detta resultat kan tolkas som att det ändå sker en del regelmässig återkoppling av vad som sker i LAG till de organisationer som ledamöterna tillhör. 18 procent av de svarande anser dock att återkopplingen inte sker i tillräcklig omfattning eller att det inte framkommit av uppdraget att återkoppling ska ske.

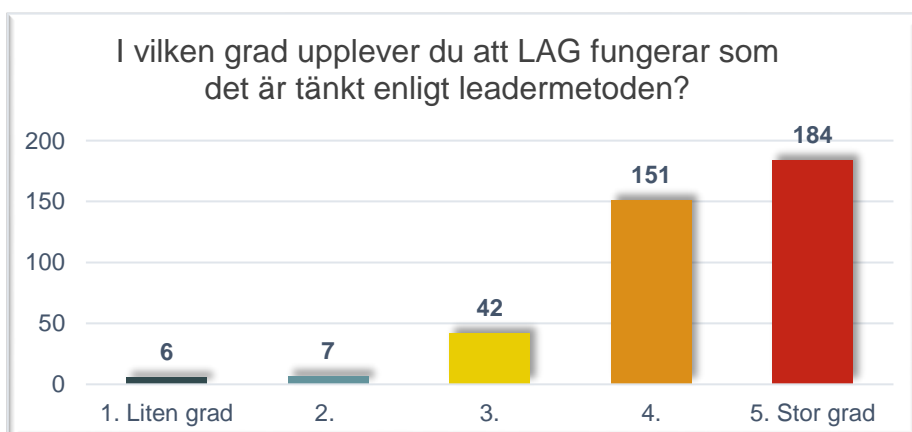

Figur 3 I vilken grad LAG återkopplar till den egna organisationen eller sektorn

Andra synpunkter som framförs är att bland annat att information angående vad som sker på LAG-mötena inte alltid efterfrågas inom den egna organisationen. Ledamöter inom den ideella- och den privata sektorn anser också att det är svårt att avgöra vem eller vilka man ska informera vidare till och att det finns dåligt med forum inom den privata och ideella sektorn att göra detta på. De förslag som kom in på hur möjligtvis kan gå tillväga för att sprida informationen vidare är via nyhetsbrev från leaderkontoret, näringslivsfrukostar i kommunen, via mejl-grupp, i annonsblad och via sociala medier.

LAG jobbar enligt leadermetoden

En fråga som ställdes i enkäten var huruvida LAG fungerar som det är tänkt enligt leadermetoden eller inte. Majoriteten av ledamöterna anser att LAG jobbar i linje med metoden. Flera nämnde bland annat att det är ett bra samarbete i LAG med aktiva och kunniga ledamöter. Det framkommer även att det inom LAG finns en samlad kompetens och ett stort kontaktnät som är viktiga delar inom leadermetoden. Så här beskriver en ledamot arbetet: "Vårt LAG, med alla tre sektorerna från varje kommun, ger unik möjlighet att berika alla sektorer med lokalkännedom om sökande och förhistorik till projektet samt dess förmåga att påverka utvecklingen i ett längre perspektiv. Besluten fattas därmed på bättre grund."

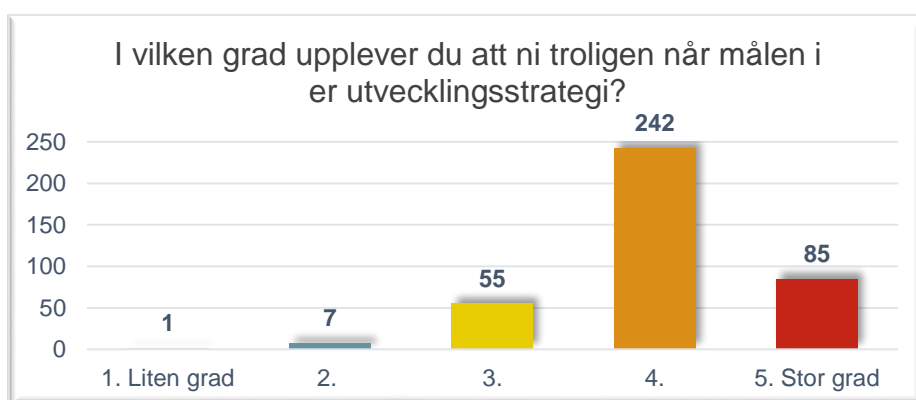
Figur 4 I vilken grad LAG upplever att man jobbar enligt leadermetoden

De ledamöter som ansåg att LAG inte arbetar i linje med leadermetoden syftar främst till den typ av projekt som beviljas. Det nämns bland annat att det är fler projekt som är

initierade från kommuner och företag och att det ofta är samma aktörer som söker stöd. En ledamot uttrycker problematiken så här: "Underifrånperspektivet trängs ut på grund av att det ofta är proffs som skriver ansökningar." Vissa nämnde även att det är för styrt av leaderkontoret och ordförande i LAG och att underifrånperspektivet därför är begränsat. Andra iakttagelser är också att det är för mycket fokus på att gynna hemorten och mindre på projektens kvalitet samt att omständlig administration ibland avskräcker vissa möjliga sökande.

Majoriteten upplever att de kommer nå målen

I enkäten fick ledamöterna också svara på i vilken grad de tror att LAG kommer att nå målen i den utvecklingsstrategi som tagits fram. Majoriteten svarade att de troligtvis kommer att nå målen.

Figur 5 I vilken grad LAG upplever att man når målen

Cirka 15 procent upplever en viss risk att de inte kommer att nå målen. Flest var oroliga för att de inte kommer att nå målen inom socialfonden, sysselsättningsmål samt uppsatta integrationsmål. Oron att inte nå målen inom socialfonden samt målet med antal skapade arbetstillfällen beror troligtvis på att denna programperiod har präglats av en högkonjunktur och att arbetslösheten inte varit så hög som man trodde då målet sattes. Det har alltså inte funnits ett lika stort behov av arbetsfrämjande åtgärder i denna programperiod som det behövdes i förra. En annan anledning kan vara att antal arbetstillfällen mäts på ett annat sätt nu än vad det gjordes tidigare. Nu mäts endast de som skapas under projektiden, tidigare gick det även att räkna med arbetstillfällen som skapas på längre sikt. Även fast det inte skapas så många nya arbetstillfällen i det enskilda projektets gång så har projektet troligtvis skapat förutsättningar för fler på längre sikt. Tyvärr syns detta inte direkt i målet.

Vissa ledamöter var också oroliga över att inte nå bredbandsmålen. Målen kan till exempel handla om att öka antalet förberedande insatser för bredbandsutbyggnaden i området eller att öka antalet byanät. Att ledamöterna upplever detta beror till stor del på att denna fråga har hamnat hos andra intressenter med finansiering från riktade bredbandsstöd. Dessa intressenter fanns inte där när utvecklingsstrategierna togs fram. Vad som bör poängteras här är att det finns möjligheter för leaderområdena att uppdatera sina utvecklingsstrategier och att anpassa sina mål så att de blir realiserbara. Mycket kan hända under en programperiod, utbyggnaden av bredband är ett exempel på det, därför behöver ibland också målen anpassas till de nya rådande omständigheterna.

Slutsatser och kommentarer

I enkäten gavs möjligheter att ge ytterligare synpunkter. Ett flertal av synpunkterna som angavs handlar om krångliga ansökningssystem för sökande, krångligt regelverk för kontoret samt om de långa handläggningstiderna som var då denna enkät skickades ut. En ledamot framhåller bland annat att "Det är fortsatt krångligt att såväl skriva ansökan som att ibland kunna utvärdera projektansökningar, detta bör kunna gå att förenkla och digitaliseras ytterligare utan att säkerheten äventyras." En annan svarande nämner också att bedömningssystemet när det kommer till poängsättningen på projekt är mindre bra. Enligt denne "tvingas" LAG ibland att godkänna en dålig projektidé på grund av att den kommer upp i tillräcklig poäng. I den nuvarande programperioden är det LAG själva som har tagit fram sina egna urvalskriterier för prioritering av projekt. LAG har även möjligheten att ändra sina urvalskriterier under programperiodens gång om man upplever att de inte fungerar. Det är viktigt att det är de mest lämpliga projekten som får stöd och inte projekt som faller inom poänggränsen. Aktörer från leaderområdena tillsammans med Jordbruksverket bör till nästa programperiod se över hur det man kan utforma ett poängsystem som prioriterar de bäst lämpade projekten och samtidigt säkerställer neutraliteten. Vilka urvalskriterier har fungerat bra under denna programperiod och vilka är det som har fungerat mindre bra?

Generellt sett så verkar det som att ledamöterna upplever att arbetet i LAG flyter på bra och att det är en jämn representation mellan sektorerna och att de flesta kan göra sig hörda under LAG-mötena. Vissa ansåg dock att det är för många ledamöter i LAG vilket kan göra det svårare för enskilda personer att göra sig hörda under mötena. Antal ledamöter som är med i LAG varierar mellan leaderområdena. Enligt kommentarer från ledamöterna är det ofta bättre att vara något färre ledamöter i LAG för att alla aktörer ska kunna komma till tals.

Något som kan förbättras är ledamöternas återkoppling till den egna organisationen. Det är få ledamöter som har svarat att detta sker i någon högre grad. I kommentarerna i enkäten kommer det även fram att det är få som har uppfattat i uppdraget att återkoppling ska ske. Ledamöterna anser att det är svårt att veta vem eller vilka som det ska återkopplas till och hur detta i så fall ska göras. Flera ledamöter anser att det är personbundet och att det är upp till var och en att bli bättre på återkoppling. "Jag sprider information i de kanaler jag har, alltid ambassadör!" som en av de svarande uttryckte det. Däremot skulle det säkerligen underlätta om det fanns stödjande strukturer att ta hjälp av. Att det ingår i LAG:s uppgift att återkoppla vad som beslutas och tas upp under LAG-mötena är också något som bör bli tydligare.

Referenser

Jordbruksverkets databaser

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Telefon 036-15 50 00 (vx)
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se/utvardering

UPP19:8

